
Ocene in poročila

INTERNA ARHIVSKA GLASILA 1985—1986

Revijo Arhivi zgodovinarji poznajo, interna arhivska glasila pa najbrž ne. Zato bi jih rada predstavila. — Kljub temu, da od leta 1978 izhaja omenjena revija kot skupno glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije, se je pokazala potreba po tekočih internih informacijah v Arhivu SR Slovenije in Zgodovinskem arhivu Ljubljana. Tako so izšla *Obvestila Arhiva SR Slovenije* (letnik I.: št. 1, december 1985, 90 str.; letnik II.: št. 1, april 1986, 38 str.; št. 2, junij 1986, 24 str.; št. 3, september 1986, 24 str.; št. 4, december 1986, 48 str.; — interno —) in *Škart, Arhivski občasnik* (Zgodovinski arhiv Ljubljana, oktober 1986, 42 str.).

Uredniški odbor *Obvestil* (glavna urednica Marija Oblak-Čarni, odgovorna urednica Ema Umek, Marija Vera Erjavec, Vladimir Kološa, Saša Serše in Vladimir Sunčič) je v predgovoru napisal, da so bila *Obvestila* osnovana »z namenom, da bi bila arhivska služba tekoče in pravočasno informirana o dogodkih in dejstvih, ki so zanjo pomembni«. Posebej bodo tekoče poročali o dogajanjih in dosežkih na področjih, kjer Zakon o naravni in kulturni dediščini določa Arhiv SR Slovenije za nosilca in usklajevalca skupnih nalog, kot so zbirne evidence, INDOK za arhivistiko, metode in postopki za delo v arhivih ter raziskovalno delo v zvezi z arhivistiko. Posebna rubrika bo namenjena Kroniki, ki bo prav tako beležila pomembne dogodke iz življenja in dela vseh slovenskih arhivov in arhivskih služb. *Obvestila* naj bi izhajala 4-krat letno z naslednjimi rubrikami: Koordinacija, Mednarodna menjava in medrepubliško sodelovanje, Evidentiranje arhivskega gradiva v tujini, Biblioteke in INDOK center za arhivistiko, Kronika ter Delovni programi in poročila arhivov.

Tako lahko v prvi rubriki sledimo zaključkom Koordinacijskega odbora, ki se nanašajo na naslednje teme: sodelovanje z ZAMTES-om pri mednarodni izmenjavi, odgovor Genealoškemu društvu v Salt Lake Cityju v ZDA glede zbiranja naših matičnih podatkov, reševanje poplavljenega bibliotečnega gradiva na Cetinju, sodelovanje pri zbiranju virov za narodno izdajstvo in kontrarevolucijo (edicijo pripravlja Inštitut za zgodovino delavskega gibanja), koordinacija dela med arhivi Jugoslavije, razvojne možnosti Arhiva SR Slovenije (za obdobje 1986—1990), strokovna problematika arhivskega gradiva partije po letu 1945, prostorska vprašanja koprškega arhiva. — Raziskovalni programi s področja arhivistike, zvezno posvetovanje v Prištini (okt. 1986) in tudi XI. kongres arhivskih delavcev Jugoslavije (1988), načrtovanje 10. dela vodnika Arhivski fondi in zbirke kakor tudi publikacije Arhivski zakladi Slovenije, pa arhivski dan v Trstu (Slovenija — Furlanija, Julijska krajina) — vse to je bilo na

programu Koordinacijskega odbora. — Razpravljali so še o osnutku samoupravnega sporazuma o razporejanju čistega dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v kulturnih dejavnostih, ki ga je pripravil Zgodovinski arhiv Ljubljana in tudi o izobraževanju arhivskih kadrov in nazivih v tej stroki.

Rubrika Mednarodna menjava in medrepubliško sodelovanje daje tekoči pregled o obiskih naših arhivistov v tujih arhivih in tujih strokovnjakov pri nas. — Arhiv SR Slov. ter Arhiv Inštituta za zgodovino delavskega gibanja in Pokrajinski arhiv Koper so objavili imenske sezname raziskovalcev iz tujine ter teme, za katere so iskali gradivo v obdobju 1981—1985. To je zanimiv pregled, zato naj bi arhivi objavljali tovrstne sezname. — Opisano je tudi reševanje poplavljenega gradiva v Nacionalni biblioteki na Cetinju (februarja 1986) in prikazan slovenski delež na posvetovanju hrvatskih arhivistov v Zadru (junija 1986) in na jugoslovanskem posvetovanju v Prištini (okt. 1986).

Evidentiranje arhivskega gradiva v tujini je uspešno potekalo v Rimu (Centralni državni arhiv), v Pragi (Državni osrednji arhiv ČSSR, Arhiv Narodnega muzeja, Arhiv Karlove univerze, Literarni arhiv spomenikov narodne književnosti), v Gradcu (Štajerski deželni arhiv), v Nürnbergu (Državni arhiv), v Londonu (Public Record Office) ter v Szombathelyu (Arhiv Železne županije). Ta rubrika je aktualna tudi za naše zgodovinopisje.

Biblioteke in INDOK center za arhivistiko: izdelan je bil osnutek centralnega kataloga periodičnih publikacij in predlog geslovnika za arhivistiko s povezovanjem v jugoslovanskem prostoru. — Knjižnici Arhiva SR Slov. in Zgod. arhiva Ljubljana sta objavljali svoje knjižne novosti. Škoda, da jih niso posnemale tudi druge arhivske ustanove in prispevale svoje sezname! To bi bila koristna informacija še posebej, če bi bila vedno opremljena s signaturnimi številkami. — Rubrika prinaša še strokovni uvod o t. i. univerzalni decimalni klasifikaciji za izdelavo sistematskega kataloga; objavljeno je tudi zanimivo poročilo z zasedanja komisije za strokovne biblioteke v arhivih Jug. v Prištini oktobra 1986. — Svojevrsten pokazatelj odmevnosti naše arhivistike v medijih je bibliografija prispevkov o arhivih in arhivistiki v časopisih, časnikih, radiu in televiziji v letu 1986. Morda bi kazalo v prihodnje bolj animirati televizijo: tu so zelo široke, še neizkoriščene možnosti prezentacije arhivske problematike!

Kronika zajema dogodke, ki se nanašajo na delo Arhiva SR Slov. in Arhivskega društva Slovenije ter jugoslovansko-avstrijska arhivska pogajanja in na delo posameznih arhivskih ustanov.

Obvestila so dobila razne dodatke v 3. in 4. številki 1986: uvedena je bila nova rubrika Delovni programi in poročila arhivov (na občnem zboru Arhivskega društva Slovenije 1987 je bilo domenjeno, da ta poročila prevzamejo Obvestila oz. Poročevalec Kulturne skupnosti Slovenije). Razširila se je rubrika Biblioteke in INDOK center; dodan je seznam arhivov v SR Sloveniji, objavljeni so naslovi novih publikacij Arhiva SR Slov., avtorji posameznih prispevkov oz. informacij so odslej podpisani itd.

Obvestila imajo zanimivo zastavljen koncept, ki ga uspešno izvajajo. Prav zato jim želimo, da še naprej informirajo naš arhivski prostor!

Škart, Arhivski občasnik je domiselno urejen interni bilten Zgodovinskega arhiva Ljubljana. Z njim so avtorji želeli napisati ažurno prilogo predvsem za

revijo Arhivi, ki v zadnjem času izhaja s precejšnjo zamudo. Arhivska problematika je opisana v naslednjih rubrikah: Spoznanja ob delu v arhivu, Arhivski viri, Domače branje, Drugi o nas. Prispevki so opremljeni s kratkimi povzetki v nemškem jeziku.

O svojem delu pišejo: Boris Rozman, Žarko Bizjak, Janez Kopač, Branko Šuštar, Ana Zaletelj in Vinko Demšar (razen Janeza Kopača so vsi istočasno tudi člani odbora za izdajo omenjenega Arhivskega občasnika). Tu je zajeta pisana paleta problematike povojnega gradiva občinske uprave, odvetniških fondov, arhivov današnjih društev, pa tudi opis 259 let starega hišnega arhiva.

V Arhivskih virih je prikazano nekaj gradiva iz fonda predvojnega Športnega kluba Ilirija, pa še zapis iz piranskega arhiva o ulovu kita leta 1555 itd.

»Domače branje« je naslov za ocene in poročila o publikacijah. Med njimi je poročilo o Vodniku po fondih in zbirkah Zgodovinskega arhiva v Ptuj (1985) in ocena Obvestil Arhiva SR Slov. (1985—1986) ter publikacije Martina Ivaniča Stavka v rudnikih Trbovlje — Hrastnik in Zagorje januarja 1958. leta (1986).

Tudi rubriko Drugi o nas arhivski delavec prebere z zanimanjem: iz našega dnevnega časopisja ter strokovnih revij so posrečeno izbrani različni komentarji o delu slovenskih arhivistov.

Občasnik Škart je dobro in tekoče napisan: njegovi avtorji so z njim dosegli svoj namen.

Marjeta Čampa

PTT arhiv 23, PTT muzej ZJPTT, Beograd 1985, 392 str.

Kakor druge podobne publikacije je tudi ta razdeljena na štiri osnovne rubrike, in sicer na razprave, gradivo, recenzije in bibliografije. Razprave v tej številki so napisali Nikola Gulan (o sindikalnih PTT organizacijah v Jugoslaviji), Velimir Sokol (oriše razvoj spoznanj, ki omogočijo izum telefona) in Vojin Višacki (o sanitarnih postopkih s pošto v karantenah Srbije).

V rubriki »Gradivo« objavlja Smiljana Senić gradivo o delovanju vojaške telegrafске službe v srbsko-turški vojni v letih 1876—1878.

V rubriki »Recenzije« ocenjuje Nikola Gulan knjigo Milana Ljiljka »PTT u Bosni i Hercegovini«. Bibliografska rubrika pa nam nudi Bibliografijo o PTT službi med prvo svetovno vojno (1914—1918). Napisana je na osnovi dokumentov, ki jih hrani Arhiv Srbije v Beogradu. Poleg te pa je objavljena še bibliografija razprav, gradiva in recenzij PTT arhiva od 18. do 22. številke.

Nikola Gulan je v svoji razpravi podal začetke sindikalnega gibanja poštних uslužbencev v Sloveniji, Srbiji in Hrvatski. Nato pa je nadaljeval obravnavanje tematike na jugoslovanski ravni, od ustanovitvenega kongresa Zveze sindikalnih PT organizacij (1919) pa do zadnjega kongresa Združenja PTT uslužbencev v Nišu (1940). Vidimo, da je podal celoten razvoj sindikalnega gibanja PTT delavcev v Jugoslaviji med obema vojnama. Gulan je izpostavil razdrobljenost poštne sindikalnega gibanja, ki je značilna za celotno obravnavano obdobje. Vzrok razdrobljenosti najde v različni izobrazbeni strukturi poštних delavcev